

POLONYA PAZAR BİLGİLERİ

**T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü**

İçindekiler

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI	3
2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ	9
3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER	13
4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER.....	21
5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŐ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER	24

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

A) Dış Ticaret Mevzuatı (İthalat Rejimi, İhracat Rejimi)

Polonya, 1 Mayıs 2004 tarihinde Avrupa Birliği'ne (AB) tam üye olmasıyla birlikte AB'nin Ortak Ticaret Politikasını üstlenmiş ve AB'nin ortak gümrük tarifelerini uygulamaya başlamıştır.

Bu çerçevede, AB üyesi ülkelerden ithal edilen ürünler gümrük vergisinden muaftır. AB üyesi olmayan ülkelerden ithal edilen ürünler için ise AB'nin ortak gümrük tarifeleri uygulanmaktadır. Ayrıca, AB üyesi ülkelerden yapılan ithalatta izin ve miktar sınırlaması bulunmamaktadır.

Avrupa Birliği Ortak Dış Ticaret Politikası

Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkeler arasında tesis edilen Gümrük Birliği çerçevesinde, üye ülkeler üçüncü ülkelerden ithalatta ortak kurallar uygulamaktadır. Bu çerçevede, ticaret politikası münhasıran Avrupa Birliği'nin yetki alanına girmekte ve "Ortak Ticaret Politikası (OTP)" olarak adlandırılmaktadır. OTP, ortak gümrük tarifeleri; çok taraflı, bölgesel ve ikili ticaret anlaşmaları; üçüncü ülkelere uygulanan tek taraflı tavizler ve ticari savunma araçlarını kapsamaktadır. OTP çerçevesinde, mal ticaretinin yanı sıra hizmetler, ticaretle bağlantılı fikri mülkiyet hakları ve doğrudan yabancı yatırımlar AB'nin münhasır yetki alanında yer almaktadır. Bu doğrultuda: AB üyesi ülkelere ortak gümrük tarifesi ve ticari savunma araçları uygulanmakta olup, ürünlere uygulanan gümrük vergileri ve varsa, ürünler üzerinde bulunan ticari savunma araçlarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir.

(https://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=en)

AB tarafından üçüncü ülkelere karşı yürütülen ve tamamlanan dumping, sübvansiyon ve korunma önlemleri soruşturmalarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir. (<https://trade.ec.europa.eu/tdi/index.cfm>) AB, ikili ticaret anlaşmaları bağlamında aktif bir ticaret politikası izlemektedir. AB tarafından yeni nesil Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA) ile mal ticaretinin yanı sıra, hizmetler, kamu alımları, fikri mülkiyet hakları, sürdürülebilir kalkınma gibi ticaret ile ilgili alanları da içeren kapsamlı STA'lar müzakere edilmekte ve akdedilmektedir. AB'nin STA'ları hakkında detaylı bilgiye aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir: (<https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/negotiations-and-agreements/>)

AB, Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi (GTS) kapsamında Gelişme Yolundaki Ülke ve En Az Gelişmiş Ülkelere (EAGÜ) belirli dönemler için geçerli olacak şekilde tek taraflı olarak vergi tavizleri sağlamaktadır. Halihazırda uygulanan GTS Rejimi, düşük ve düşük orta gelirli ülkeler için gümrük tarifelerini tamamen ya da kısmen kaldıran Standart GTS Rejimi; sürdürülebilir kalkınma ve iyi yönetişimin sağlanmasını teşvik etmek üzere GTS Rejimi ekinde sayılan Uluslararası Konvansiyonları onaylamaları ve uygulamaları şartıyla gelişmekte olan ülkeler için tarifeleri sıfırlayan GTS + ve silah ve mühimmat hariç olmak üzere en az gelişmiş ülkelere gelen diğer malların vergisiz ve kotasız olarak AB pazarına girmesine imkan tanıyan Silahlar Hariç Her Şey (Everything But Arms-EBA) düzenlemelerini içermektedir. Güncel GTS yararlanıcısı ülkelerin listesine aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/development/generalised-scheme-of-preferences/>)

Türkiye-Polonya ticari ilişkileri, Türkiye-AB Ortaklık ilişkisi temelinde ve Gümrük Birliği kuralları çerçevesinde yürütülmektedir.

B) Gümrük Vergileri

Türkiye-AB arasındaki Gümrük Birliği kuralları çerçevesinde **sanayi ve işlenmiş tarım ürünlerine** yönelik gümrük vergisi muafiyeti bulunmaktadır. İşlenmiş tarım ürünlerinde gümrük vergileri tespit edilirken, tarım payı ile sanayi payı ayrılmakta ve sadece sanayi payı vergi muafiyetine tabi tutulmaktadır.

Gümrük Birliği sınırlarında üretilen ve elde edilen mallar ya da Gümrük Birliği'nde serbest dolaşıma giren mallar bu gümrük statüsünün kanıtı olan A.TR Belgesi eşliğinde Gümrük Birliği topraklarına herhangi bir yerde serbestçe dolaşma hakkına sahiptir.

Tarım ürünlerinde ise Türkiye menşeli ürünler için tercihli rejim uygulaması söz konusudur. Polonya'ya ihraç edilecek ürünlerle ilgili geçerli vergi oranlarının ve yürürlükteki ticaret politikası önlemlerinin ilgili web sitelerinden (http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=en) veya (<http://trade.ec.europa.eu/tradehelp/>) ulaşmak mümkün bulunmaktadır. Söz konusu web sitesi ürün tanımı veya gümrük tarife istatistik pozisyonu (GTİP) bazında arama yapılmasına olanak tanımakta, ayrıca söz konusu ürüne ilişkin başka kısıtlamalar varsa onları da göstermektedir.

C) İç Vergiler ve Oranları

Kurumlar Vergisi	%19
Gelir Vergisi	Gelir seviyesine göre değişmek üzere, %18 ve %32. 85.528 zlotiye kadar maaş geliri olanlardan %18 -(eksi) 556,02 zloti (vergi indirim miktarı) 85.528 zlotinin üzerinde geliri olanlar için 14.839,02 zloti +85.528 zlotinin üzerindeki miktarın %32'si
KDV	Genel Oran: %23 %8: İlaç ve sağlık hizmetleri, temel gıda ürünleri, çocuk temel ihtiyaçları, inşaat, konaklama hizmetleri, su, gübre %5: Kitap, dergi, gemi ve uçak ekipmanı, AB dışı ülkelere ihracat ve AB ülkelerine yapılan satışlar
Özel Tüketim Vergisi	Vergi oranı malın birimine (mesela alkolün hektolitresine göre) yahut fiyatına göre tespit edilmektedir. AB mevzuatı ile uyumlu olarak vergi uygulanan ürünler: mineral yağlar, tütün, alkol ve alkollü içecekler Münhasıran Polonya tarafından vergi uygulanan ürünler: Örneğin binek otomobilleri, parfüm ve kozmetikler
Emlak Vergisi	İş faaliyetleri için kullanılacak binalarda: 17,98 zloti/metrekare İş faaliyetleri için kullanılacak arazilerde: 0,66 zloti/metrekare (Yukarıda belirtilen oranlar yıllık maksimum oranlardır)

D) Ürün Standartları ile ilgili Uygulamalar

Teknik standartlar konusunda Polonya, Avrupa Birliği mevzuatını takip etmektedir. AB tarafından düzenlenmemiş alanlarda ise Polonya kendi ulusal standart ve teknik mevzuatını uygulamaktadır. Ulusal düzeyde standartların geliştirilmesi ve ilgili uygulamalar Polonya Standardizasyon Komitesi (<https://www.pkn.pl/en>) sorumluluğunda yürütülmektedir.

Avrupa Birliği'nin Ürünlere Dair Teknik Mevzuatı

Bir ürünün Avrupa Birliği (AB) pazarına girebilmesi için regülasyon ve direktiflerden oluşan ve AB'nin Resmi Gazetesi olan EURLEX'de yayımlanan teknik mevzuata uygun olarak üretilmesi ve piyasaya arz koşullarını sağlaması gerekmektedir. AB'nin teknik mevzuatı, temel kuralları belirleyen genel mevzuatın yanı sıra, ürünlere ilişkin teknik kurallarını ortak bir şekilde düzenlediği regülasyonlar ve direktifler (örn: oyuncaklar, makineler, asansörler, tıbbi cihazlar, yapı malzemeleri, kimyasallar vs.) ile ortak bir düzenlemenin bulunmadığı üye ülkelerin kendi düzenlemelerini yaptığı mevzuattan (kırtasiye ürünleri, mobilyalar, saatler vs.) oluşmaktadır.

Ülkemiz 1996'da yürürlüğe giren Gümrük Birliği gereğince AB'nin ürünlere ilişkin teknik mevzuatını ve sistemini uyumlaştırmaktadır. Bu çerçevede, Türkiye AB'nin CE işareti, onaylanmış kuruluşlar, piyasa gözetimi ve denetimi, AB'nin ortak bir düzenlemesi olmayan alanda karşılıklı tanımaya dair kurallarını ve sektörel mevzuatını ulusal mevzuatına aktarmıştır. Ülkemiz, AB'de yenilenen sektörel mevzuatı da takip etmekte ve iç mevzuatına aktarmaktadır.

Ülkemizde, AB mevzuatı kapsamında atanmış onaylanmış kuruluşların listesi ise güncel olarak AB'nin Yeni Yaklaşım Onaylanmış Kuruluş Bilgi Sistemi'nde (NANDO) yayınlanmaktadır. Sonuç olarak, Türkiye'nin AB ile uyum sağladığı veya düzenlenmemiş alanda yer alan sektörlerle ilişkin olarak Türk ürünlerinin ilave test/belgelendirmeye ihtiyaç olmaksızın AB menşeli ürünlerle eşit muameleye tabi tutulması ve malların serbest dolaşımı ilkesi kapsamında ithalat kontrollerine tabi tutulmaması gerekmektedir. Bu kapsamda, Türkiye'de üretilen ürünler, AB'de üretilmiş ürünlere eşdeğer güvenlik ve kalite düzeyindedir.

AB teknik mevzuatına ilişkin ayrıntılı sorular için abteknik@ticaret.gov.tr adresinden irtibata geçilebilir.

E) Teknik Düzenlemeler ve Standartlar

Polonya'nın AB üyesi olması ve mevzuatının uyumlaştırılmış olması nedeniyle, Polonya pazarına girecek yeni yaklaşım kapsamı ürünlerin AB mevzuatına uygun şekilde belgelendirilmiş ve aranan işaretleri (CE işareti gibi) haiz olması gerekmektedir. İhracatçı ülke tarafından düzenlenen belgeler, AB tarafından yetkilendirilmiş/onaylanmış kuruluşlarca düzenlenmiş olması koşuluyla kabul edilmektedir. CE işareti aranan ürünler;

- Vücuda yerleştirilebilir aktif tıbbi cihazlar
- Asansörler
- İnşaat malzemeleri
- Elektrikli ve elektronik cihazlardaki tehlikeli maddelerin sınırlandırılması
- Basınçlı ekipmanlar

- Basit basınçlı kaplar
- Elektrik ekipmanları
- Elektromanyetik uyumluluk
- Sivil kullanım için patlayıcılar
- Radyo Ekipmanları Telekomünikasyon Terminal Cihazları
- Gaz Tüketim Aletleri-ve Ekipmanları
- Patlama Tehlikesi Olan Alanlar İçin Güvenlik Ürünleri
- Açık hava Ses ve Gürültü Emisyonları
- In Vitro Diagnostik Tıbbi Cihazlar
- Makineler
- Tıbbi Ürünler
- Ölçüm Cihazları
- Otomatik olmayan tartı aletleri
- Kişisel koruyucu ekipmanlar-kıyafetler
- Piroteknik eşyalar
- İnsan taşımak üzere tasarlanmış teleferik tesisatları
- Oyuncaklar
- Gezi botları, tekneler
- Enerji ve çevre dostu ürünler
- Sıcak su kazanları

Öte yandan, AB'nin 25/10/2011 tarihli "EU 1169/2011" Sayılı Tüzüğü çerçevesinde AB'ye ithal edilecek tarım ve gıda ürünlerinin etiketlerine ilişkin yeni kurallar konulmuştur. Bahse konu Tüzük, ürünün muhteviyatında yer alan **süt, yarfıstığı, susam** gibi alerjenlerin belirtilmesinden, etiketlerde kullanılacak harf boyutuna değın detaylı düzenlemeler içermekte, ayrıca işlenmiş gıda ürünlerinin dışında, diğer tarım ürünlerine ve gastronomi sektörüne yönelik hükümler de ihtiva etmektedir.

Polonya piyasasına arz edilecek tüketici ürünlerinde ürün bilgilerinin Lehçe sunması gerekmektedir. Üreticilerin, isim ve adres bilgilerini ürünlerinin ve test numunelerinin üzerine iliştirmesi, aynı zamanda tüketici şikayetlerini analiz edip, gerektiğinde ürüne ilişkin şikayetler ve sorunları ortadan kaldırmak için yapılan işlemler hakkında distribütörleri bilgilendirmesi gerekmektedir.

Polonya Standardizasyon Komitesi (<https://www.pkn.pl/en/about-pkn>), ulusal standardizasyon kuruluğu olarak kanunla yetkilendirilmiştir. Polonya Standartlarının belirlenmesi, standardizasyon işlemlerinin yürütülmesi, denetlenmesi, belgelerin onaylanması çalışmalarını yürütümeğtedir.

Polonya **Test ve Sertifikasyon Merkezi** (<https://cbc.org.pl/en/>), ürün inceleme ve sertifikasyonda yetkili kurumdur. AB tarafından Onaylanmış Kurum olan Merkez, ürün sertifikaları ve uygunluk değırlendirmeleri, B, Q, Eko, Ecolabel etiketleri, PCBC ve IQNet Sertifikaları verebilmektedir. Ayrıca, tıbbi ekipman, oyuncak, bebek arabası, çocuk ürünleri, mobilya ve ev eşyası, bisikletlere yönelik ürün testleri yapmaktadır.

F) Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Polonya ürünlerin ambalaj, paketleme ve etiketlemesine yönelik standartlarda AB düzenlemelerine tabiidir. Bütün ürünleri kapsayan genel bir ambalajlama, paketleme ve etiketleme mevzuatının olmaması nedeniyle, her ürün için farklı bir düzenleme söz konusudur. Özellikle gıda ürünleri, tekstil, elektrikli ve elektronik ekipmanlar, kimyasal ürünler, kozmetik, oyuncak gibi ürünler bunlardan birkaçıdır. Ürün bazında AB düzenlemelerinin ve gerekliliklerinin kontrol edilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede; AB Etiketlerine ilişkin düzenlemelere (https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/product-safety-and-requirements/eu-labels_en), ürün etiket ve paketlemeye ilişkin düzenlemelere (<https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/consumers/0905.html?root=0905>) adresleri üzerinden ulaşılabilmektedir.

Bunun yanı sıra, Polonya mevzuatı, çevrenin korunması amacıyla yönelik olarak ambalajlama ile ilgili bazı gereklilikleri hükme bağlamaktadır. Genel bir kural olarak, ambalaj sektöründeki imalatçı ve ithalatçılar, çevre kirlenmesini önlemek üzere, ambalaj üretiminde kullanılan girdilerin ve artıkların miktarını sınırlandırmakla mükelleftir. Buna göre, paket için kullanılacak malzeme paketin işlevini yerine getirmesini sağlayacak asgari miktarda olması, çok kullanımlı veya geri dönüştürülebilir şekilde tasarlanması, en az miktarda tehlikeli madde ihtiva eden malzeme tercih edilmesi gerekmektedir.

Paketleme ile ilgili etikette, paketin üretildiği malzemenin tipi, yeniden kullanım yahut geri dönüşüm durumuna ait bilgilerin yer alması gerekmektedir. Etiketlenmesi gereken ambalajlama ve etiket formatı çeşitli kararlarla hukuki düzenlemeye tabi tutulmuştur. Ambalaj üreticileri, ithalat ve ihracatçıları, ilgili makamlara sunacakları yıllık raporlarında üretilen, ithal veya ihraç edilen paketleme malzemesinin miktarını, yapıldıkları materyalleri belirtmek durumundadır.

Benzer şekilde, ambalajlı ürün satan şirketler, kullanıcılara paketin kendisi ve atığı (geri alınması, toplanması, yeniden kazanılması, dönüştürülmesi, atılması vb.) konusunda bilgi sağlamak zorundadır. 2 bin metrekareden büyük satış alanına sahip perakendeciler, maliyeti kendilerine ait olmak üzere sattıkları malların ambalaj atıklarını toplamakla yükümlüdür.

Tekrar kullanımı öngörülen atıklar arasında, havalandırma, soğutma ve dondurma cihazları, ısı pompaları ve piller bulunmaktadır.

Avrupa Birliği Ambalaj, Paketleme, Etiketleme Dzenlemeleri

Tüketicinin korunması göz önünde tutularak, AB içerisinde sadece AB etiketleme mevzuatına uyan ürünlerin pazarlanmasına izin verilmektedir. AB etiketleme mevzuatı, gıda, ev gereçleri, ayakkabı, tekstil vb. sektörler için zorunlu etiketleme standartları koymaktadır. Paketleme ve ambalajlama, tüketici sağlığı ve çevrenin korunması amacıyla, AB tarafından belirlenen kurallara uygun yapılmak zorundadır. Paketleme ve ambalajlamaya ilişkin temel

AB mevzuatı şunlardır:

-Direktif 94/62/EC (OJ L-365 31/12/1994); paketleme ve paket artıklarına dair genel kurallar,

-Direktif 2007/45/EC (OJ L-247 21/09/2007) ürün paketleme

-Yönetmelik 1169/2011 gıda bilgisi,

-Yönetmelik (EC) 1935/2004 (OJ L-338 13/11/2004); gıda maddeleriyle temas eden malzemelere dair özel kurallar,

-Direktif 2000/29/EC (OJ L-169 10/07/2000); ağaç ve diğer bitkilerden yapılan paketlere uygulanacak bitki sağlığı kuralları,

AB içerisinde pazarlanan ambalajlar, çevrenin korunmasına yönelik konulan genel kuralların yanı sıra tüketici sağlığı için herhangi bir riski önlemek amaçlı özel hükümleri yerine getirmelidir (AB Etiketleme: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/product-safety-and-requirements/eu-labels_en),

AB, üye ülkelerde henüz zorunlu tutmamakla birlikte, Çevre Etiketleri (Eco-label) düzenlemesi geliştirmiştir. Çevre Etiketleri ile ilgili bilgi (<http://ec.europa.eu/environment/ecolabel>) linkinden edinilebilir.

Polonya tarafından dış ticarete uygulanmakta olan teknik engeller hakkında bilgiye, Ticaret Bakanlığı'nın sorumluluğunda olan www.teknikengel.gov.tr internet sitesinden erişilebilmektedir. Ticarete Teknik Engeller web sitesi, kullanıcıların teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede, söz konusu siteden ülkeler itibariyle ticarete teknik engeller uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, ülkelerin mevzuat ve uygulamaları hakkında Bakanlığımızdan bilgi talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Söz konusu siteye ücretsiz olarak üye olunabilmektedir. Sitenin üyelerine ilgilendikleri ülke ve ürün gruplarına ilişkin düzenlemeler günlük olarak e-posta ile gönderilmektedir.

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ

A) Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Polonya'da fikri ve sınai mülkiyet haklarının korunması kanunla garanti altına alınmıştır. AB üyesi olarak Polonya, AB kanunlarında yer alan tüm gereklilikleri ve standartları karşılamaktadır.

Polonya'da ticari markaların tescili zorunlu değildir. Ancak, bu durumda üçüncü şahısların aynı markayı kullanmaları, hatta tescil ettirmeleri mümkün olduğundan, Polonya piyasasına yeni giren firmaların markalarını hemen tescil ettirmelerinde fayda görülmektedir. Eğer bir marka önceden üçüncü kişilerce tescil ettirilmişse markanın satın alınması yahut bir lisans anlaşması vasıtasıyla kullanılması imkan dahilindedir. Polonya mevzuatına göre lisans anlaşmasının yazılı olarak yapılması gerekmektedir.

Firmalar tarafından dikkat edilmesi gereken unsur, diğer ülkelerde tescil edilen markaların Polonya'da korunması için Polonya Patent Ofisi'ne kayıt için başvurulması gerektiği hususudur. Yabancı şirketler, işlemlerini, temsil yetkisi verdikleri Polonyalı lisanslı bir patent avukatı aracılığıyla yürütmelidir.

Ticari markalar, Polonya'da uluslararası sözleşmelere dayanan geniş bir korumayı haizdir. Markanın korunması bakımından arzu edilen bölgenin büyüklüğüne göre markalar yalnızca Polonya'da ya da AB içinde tescil edilebilmektedir. Ticari markanın korunması, markanın Patent Ofisi nezdinde tescil edilmesi suretiyle elde edilmekte ve ticaret markasının doğru bir şekilde verilmesinden itibaren 10 yıllık bir süre boyunca geçerli olmaktadır. Bu koruma, hak sahibi kişinin başvurusu üzerine müteakip 10'ar yıllık süreler için uzatılabilmektedir.

Patent konusunda müracaatların ibraz edileceği merci **Polonya Patent Ofisi** (<https://uprp.gov.pl/pl>)'dir. Bir patent, patent sahibine, patent buluşu Polonya'da kullanması konusunda münhasır bir hak vermektedir. Yabancı müracaatçılar Polonya Patent Vekilleri tarafından temsil edilmelidir. Kaydedilen patentler, patent müracaat tarihinden itibaren 20 yıl süreyle geçerlidir. Bir kullanım modelinin koruma hakkı süresi beş yıl olup, bir beş yıl daha uzatılmaktadır. Patent veya koruma hakkını muhafaza etmek için yıllık ücretin ödenmesi gerekmektedir. Patentler, kanunda öngörülen şartların yerine getirilmediğinin kanıtlanması üzerine kısmen veya tamamen geçersiz kılınabilmektedir.

Polonya'da, bir telif haklarının tescil edilmesi gerekli olmamakla birlikte, hakların korunması, doğrudan kanundan kaynaklanmaktadır. Polonya'daki telif hakları kapsamında ses ve video kayıtları, televizyon ve radyo istasyonları, sanat uygulamaları korunmaktadır. Endüstriyel tasarım, mimari çalışmalar ve/veya şehir planlama çalışmaları ve bilgisayar programı da dahil olmak üzere imalat, teknoloji ve bilim alanlarındaki fikri mülkiyet hakları koruma altına alınmaktadır. Eser sahiplerinin hakları, hem ekonomik, hem de kişisel hakları içermektedir. Genel olarak, ekonomik haklar, eser sahibinin ölümünden 70 yıl sonra sona ermektedir.

B) Dağıtım Kanalları

Yaklaşık 320 milyar dolar civarındaki perakende piyasası ile Polonya, Avrupa Birliği'ne 2004 yılında katılan 10 ülke arasında en büyük pazara sahiptir. Perakende piyasası, ilk modern alışveriş merkezinin açıldığı 1993 yılından bu yana düzenli olarak büyümekte, iç talep de büyümeye paralel bir şekilde hızla gelişmektedir. 2008 yılında ülkede 640 bin metrekare yeni perakende satış alanı hizmete girmiştir. Polonya'da halihazırda 7 Milyon metrekare alışveriş merkezi ve yaklaşık 400 bin mağaza bulunmakta olup, 1 milyon metrekare ilave perakende alışveriş alanı inşa edilmektedir. Böylece her bin kişiye 200 metrekarelik alışveriş merkezi alanı düşecektir.

Alışveriş merkezlerinin %65'i Polonya'nın büyük şehirleri Varşova, Lodz, Wrocław, Krakow, Poznan, Szczecin'de yer almaktadır. Varşova'da 54, Górno-Zagbiowska (Yukarı Silezya) bölgesinde 46, Tricity'de 26, Poznan'da 20 adet alışveriş merkezi bulunmaktadır. Alışveriş merkezlerinin büyük bölümü uluslararası yabancı sermayeli şirketler tarafından inşa edilmektedir.

Polonya perakende sektörü küresel mali krizden çok fazla etkilenmemiş olmakla birlikte, önemli alışveriş merkezlerinde kiraların genellikle avro karşılığı olarak belirlenmesi ve zlotinin son dönemde önemli ölçüde değer kaybetmesi düşük cirolu perakendecileri güç durumda bırakmıştır. Pandemi döneminde alınan kısıtlamalarla 2020 yılının neredeyse tamamında alışveriş merkezleri kapalı olmuştur. 2021 yılı Mayıs ayı itibariyle kısıtlama önlemlerinin kademeli olarak kaldırılmasıyla birlikte hızlı bir toparlanma süreci yaşanmıştır.

Polonya'da zincir marketler yaygın şekilde tercih edilmektedir. Büyük zincir marketler, pazarda %35'lik bir paya sahiptir. Bunun yanı sıra, zincir marketlerin Express küçük şubeleri de yaygın olmakla birlikte pazardaki payı %20'dir. 2021 yılı itibariyle Polonya genelinde 340 hipermarket ve 4450 süpermarket bulunmaktadır. Söz konusu marketler büyük ölçüde yabancı sermayeye aittir. **Biedronka, Lidl, Netto, Aldi** pazarda önemli paya sahip ve tüketici tarafından bilinen, yaygın tercih edilen zincir süpermarketlerdendir. Pazarda en geniş paya sahip olan ve 2021 yılında 16 milyar avro satış hacmi gerçekleştiren Biendronka'nın Polonya genelinde 3140 şubesi bulunmaktadır. **Auchan, Tesco, Carrefour** ise en çok tercih edilen hipermarketler arasında önde gelmektedir.

Perakende piyasasında hakim konumda bulunan bir Polonya zinciri bulunmamakla beraber büyümekte olan bazı Polonyalı şirketler mevcuttur. Polonyalı zincirlerden Ruch, alışveriş merkezlerindeki gazete-dergi köşeleri ve yol kenarlarında büfe formatında olmak üzere 9500 adet birim ile tüm ülke sathına yayılmayı planlamaktadır.

Polonya'da karar alma sürecinin gerek firma gerek devlet düzeyinde çok yavaş işlemesi, sermayenin sınırlılığı nedeniyle siparişlerin miktarının küçük olması, bir acente, distribütör veya şube aracılığıyla çalışmasını zorunlu kılmaktadır.

Polonyalı ithalatçılar acente veya temsilcilikten çok distribütör olarak faaliyette bulunmayı tercih etmektedirler. Distribütörlük anlaşması, tarafların karşılıklı çıkarları doğrultusunda herhangi bir formda yapılabilmektedir. Bu çerçevede, seçilecek distribütörlerin, komünist dönemde malların ithalatı ile iştigal eden dış ticaret kuruluşlarının devamı niteliğindeki şirketlerden seçilmesi mümkün olduğu gibi, sanayi ile güçlü bağlantıları bulunan şahıslardan

(mesela büyük dış ticaret firmalarının eski çalışanlarından) seçilmesi de imkan dahilindedir. Bununla birlikte, distribütörlerin halen büyük ölçüde yerel düzeyde ve küçük ölçekli olarak faaliyette bulduklarının, ithalatı büyük ölçüde kendilerinin finanse ettiklerinin göz önünde tutulmasında fayda bulunmaktadır.

Polonyalı acente ve distribütörler, yabancı partnerlerinden, giderek artan şekilde, pazarlama ve tanıtım faaliyetlerinde destek sağlamasını, staj verilmesini ve finansman temin edilmesini beklemektedir. Ayrıca, yeni bir ürünün pazarlama maliyetini yüklediği dikkate alınarak, münhasır distribütörlük verilmesi tavsiye edilmektedir. Satış sonrası hizmet ve ürüne ait garantiler Polonyalı ithalatçıların dikkat ettiği hususlar arasında yer almaktadır. Ticaret fuarları, distribütör bulunması için uygun bir ortam teşkil etmektedir.

Mal ve hizmetlerin uygun bir şekilde fiyatlandırılması Polonya piyasasında kalıcı olunması bakımından kritik öneme sahiptir. Küresel mali kriz sırasında Polonya parası zlotinin, dolar ve avro karşısında önemli ölçüde değer kaybetmiş olsa da son yıllarda ciddi bir istikrar arz eden para birimi haline gelmeye başlaması ihraç ürünlerinde fiyat tespitini kolaylaştırmıştır.

C) Tüketici Tercihleri

Polonya perakende piyasasında yüksek kalite ve zevke hitap eden mağazalara yönelik halihazırda önemli bir potansiyel bulunmaktadır. Polonya halkının geleneksel olarak alışveriş merkezlerine gitme ve alışveriş yapma bir aktivite veya boş zaman geçirme faaliyeti olarak görmesi nedeniyle söz konusu büyük mağazalara ve alışveriş merkezlerine yoğun bir ilgi mevcut olmakla birlikte, özellikle gençler arasında, e-ticaret alışkanlığı hızla yaygınlaşmaya başlamıştır. Küresel pandemi döneminde e-ticaret kullanımı artmış ve sektörün hacmi 15 milyar avroya ulaşmıştır.

Polonya'da pazarlama ve reklam stratejisi açısından yerel özelliklerin dikkate alınması önem arz etmektedir. Görsel ve yazılı basın üzerinden reklam verilmesi şirket imajının yerleşmesi açısından önem taşımaktadır. İhtisas yayınları, dergi ve gazetelere verilebilecek reklamlar da ürün tanıtımı açısından etkili sonuçlar verebilmektedir. Bunun yanı sıra, halkın büyük bölümünün gelir seviyesi Avrupa'nın bir çok ülkesinden daha düşüktür ve önemli bir tüketici kitlesi oldukça muhafazakardır ve metropol şehirler ile kırsal yöreler arasında halen büyük fark mevcuttur. Eski rejim döneminde yetişen orta yaş grubu reklamlara eleştirel ve şüphe ile yaklaşmakta, reklamın görselliğinden ziyade bilgi içeriğine daha fazla önem vermektedir. İki markayı karşılaştıran reklamlarda, Polonya halkının, kötü lanse edilen markaya yönelikleri belirtilmekte ve bu tarz reklamdan kaçınılması tavsiye edilmektedir.

Özellikle yüksek teknoloji ürünlerinde kalite algısı nedeniyle batılı markalar tercih edilmektedir. Son dönemde, yaygınlaşmaya başlayan farklı yaşam temalarıyla birlikte, basit ve güvenli bir yaşam biçimini çağrıştıran komünist dönem temalı nostaljik reklamlarla orta yaş kitlelerine ulaşılması yeni bir trend olarak yaygınlık kazanmaktadır.

Polonyalı tüketici kitlesinin karar sürecinde fiyat performans öncelikli olmak üzere, ürünün son kullanma tarihi ve kalite güvencesi gibi hususlara dikkat ettiği, bilhassa televizyon reklamlarının etkili olduğu görülmektedir.

Bunun yanı sıra, küresel olarak önemi artan sosyal medya reklamları Polonya genelinde de etkili olabilmektedir. Özellikle Facebook Polonya genelinde kullanımı en yaygın olan sosyal medya platform olmakla birlikte, Facebook reklamları, influencerların tanıtımları tüketici kararlarında etkili olabilmektedir. Tanıtım çalışmalarında sosyal medya platformlarını etkin kullanımı ürünün pazarda bilinirliğinin ve pazar payının artmasına katkı sağlayacaktır.

D) Kamu İhaleleri

Polonya'da, tüm kamu ihaleleri Kamu İhale Ofisi tarafından yayınlanan kamu ihale bülteni "**Biuletyn Zamowien Publicznych**" aracılığıyla yayımlanmaktadır. (<https://www.uzp.gov.pl/>) Bunun yanı sıra, Polonyada açılan müteahhitlik hizmetleri ile ilgili, bedeli 5.278.000 avronun üzerinde olan ihaleler diğer AB ülkeleri gibi TED (Tenders Electronic Daily-<http://ted.europa.eu>)'de yayınlanmaktadır. Ayrıca, Sağlık Bakanlığının kamu ihaleleri ise <https://www.gov.pl/zdrowie/zamowienia-publiczne> web sitesinde duyurulmaktadır.

Bedeli 60.000 ila 5.278.000 avro arasındaki ihaleler Kamu İhale Bülteninde, bedeli 6.000 ila 60.000 avro olan ihalelerin duyuruları ise, **Kamu İhale Portalında** (www.portal.uzp.gov.pl) yine Lehçe olarak yayınlanmaktadır. Süresi genelde 7-14 gün arasında değişen bu ihalelerin takibi için portalın günlük olarak ziyaret edilmesi gerekmektedir.

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER

İmalat Sanayi

Polonya, Avrupa'nın en hızlı büyüyen ekonomisi olarak hızla gelişen bir üretim gücüne sahiptir. Bu doğrultuda, yenilikçi üretim teknolojilerine olan talep de artış göstermektedir. Polonya Hükümeti, Polonya ekonomisini ileri seviyeye taşıyacak katma değerli imalata yönelik yatırımları teşvik etmekte ve yenilikçi Ar-Ge çalışmalarını desteklemek üzere hibeler ve kapsamlı destek enstrümanları sağlamaktadır.

Polonya, ülkenin GSYİH'sine %22,4 oranında katkıda bulunan imalat sanayi ile AB içindeki en büyük altıncı imalat sanayi ülkesidir. Önde gelen imalat sektörleri şunlardır:

Yiyecek ve içecek; otomotiv, metal ürünleri; kok ve rafine edilmiş petrol ürünleri, kauçuk ve plastik; kimyasallar ve kimyasal ürünler, metalik olmayan mineral ürünler; temel metal ürünler, çeşitli makine ve teçhizat, mobilya ve elektrikli teçhizatlardır.

Küresel pandemi ile üretim süreçlerinde kesintiler yaşanmış olup, pandeminin etkisinin kontrol altına alınmasıyla birlikte sektörde toparlanma süreci başlamıştır. 2021 yılı Nisan ayında ise son 15 yılın en yüksek büyümesi kaydedilerek, imalat sanayi üretimi %44 oranında artış göstermiştir. Yıl genelinde ise imalat sanayide %19'luk bir büyüme kaydedilmiştir. Uzakdoğu kaynaklı tedarik zincirlerindeki kırılma nedeniyle hammaddeye erişim sıkıntısı ve artan enerji fiyatları ise imalat sanayi sektörünün 2022 yılında gelişimini tehdit etmektedir.

Polonya Hükümeti'nin ekonomik kalkınma gündemi ağırlıklı olarak ekonomide inovasyonun desteklemesine odaklanmıştır. 2019 yılında Endüstri 4.0 Platformunu başlatılmış, inovasyon projelerine yaklaşık 9 milyar dolar yatırım yapılmıştır ve inovasyonları geliştirmek için son birkaç yılda 300'den fazla Ar-Ge merkezi oluşturulmuştur.

Polonya endüstriyel otomasyon ve üretim teknolojilerine yönelik yatırımlar için bölgede cazibe merkezi konumundadır. Aşağıda belirtilen sektörlerin ülkemiz ihracatçıları için önemli fırsatlar sağlayabileceği düşünülmektedir:

- Katmanlı üretim ekipmanı
- Sensörler ve aletler
- Elektrik motorları ve aktüatörler
- Elektrik röleleri ve endüstriyel kontrol ekipmanı
- Malzeme taşıma ekipmanı
- Nokta kaynağı, ayırma, paletleme ve boyamada kullanılanlar dahil endüstriyel robotlar
- Metal kesmek ve metal parçalar oluşturmak için takım tezgahları
- Hem üretim hem de satış sonrası takım tezgahı parçaları
- İmalat uygulamaları için aletler, kalıplar, donanımlar ve fikstürler
- Kaynak ve lehimleme ekipmanları

- Plastik ve kauçuk üretim ekipmanı

Otomotiv

Otomotiv sektörü, Polonya’da imalat sanayide toplam üretimde gıda ve içecekten sonra ikinci sırada gelmektedir. Sektör ayrıca yaklaşık 225 bin kişiye istihdam sağlayarak sosyo ekonomik yapıda da önemli bir yere sahiptir. Sektör, Polonya genelinde 10 üretim tesisi ile toplam ihracatta %37’lik pay ve GSYİH’ya %15 oranında katkı ile büyümenin itici gücü konumundadır. Polonya genelinde otomotiv ürünleri, parça ve akseuarlarında, 2021 yılında yaklaşık 100 milyar avro ihracat gerçekleştirilmiştir.

Polonya’da araç üretiminde Volkswagen, FCA Group Opel; otobüs üretiminde Solaris, Man, Scania, Volvo, başta olmak üzere pek çok şirketin yatırımı bulunmaktadır. Volkswagen Poznan ülkedeki en büyük araç üreticisi konumundadır, toplam üretimin yaklaşık %50’si Volkswagen tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu otomotiv devlerini Lear, Delphi, Federal Mogul, Tenneco gibi Tier 1 ve Tier 2 tedarikçileri takip ederek, ülkede faaliyetlerini sürdürmektedir. Sektörde genel olarak motorlar (Daimler, PSA, Volkswagen Motor), lastikler (Goodyear, Michelin, Bridgestone), parçalar ve bileşenler (Valeo, Hutchinson, BorgWarner, Faurecia, Johnson Controls, Delphi) üretilmektedir. Ayrıca ülkede Delphi, Wabco, Faurecia, Nexteer, Tenneco ve Eaton gibi birçok Ar-Ge merkezi bulunmaktadır.

Otomotiv yedek parça üretim ve ihracatında pazarda önemli bir konumu olan Polonya, otomotiv parça ihracatında dünyada 12. sırada yer almaktadır. Parçalı bir yapısı olan sektörde yerli ve yabancı 100 firma faaliyet göstermektedir.

Otomotiv sektörü düzenli olarak yatırım çekmektedir, ülkeye gelen toplam doğrudan yabancı sermayenin %10’u otomotiv sektörüne yöneliktir. Pandemi öncesinde 2019 yılında sektör 681 milyon avro doğrudan yabancı yatırım çekmiştir. En son Polonya’da motor üretmeye karar veren Mercedes, 2020 yılında faaliyete geçen ve Endüstri 4.0 üretiminin bir örneğini temsil eden tesisiyle, 650 milyon doların üzerinde bir yatırımla, 1000 kişiye istihdam sağlamaktadır.

Elektrikli otobüs üretiminde önemli bir ivme yakalanmış olup, 2020 yılında Polonya AB içerisinde Belçika’yı geride bırakarak lider konuma yükselmiştir. 213,4 milyon avro değerinde elektrikli otobüs ihracatı gerçekleştirilmiştir.

Otomotiv sektörü devlet politikasında öncelikli sektör olarak yer almaktadır. Halihazırda yaklaşık 45 bin olan elektrikli aracın 2025 yılına kadar 1 milyona ulaşması hedeflenmektedir. Söz konusu hedeflerin gerçekleştirilmesine yönelik olarak yabancı yatırım çekmek üzere yatırım hibeleri, vergi muafiyeti yürürlüğe koyulmuştur. Sektörde elektrikli araçlar, otobüs üretimine yönelik önemli bir potansiyel bulunmakta olup, bu alanların geliştirilmesi öncelikli politika olarak kabul edilmiştir.

Otomotiv sektörü, küresel pandemiden ciddi ölçüde etkilenmiştir. Üretim sürecindeki aksamalar ve tedarik kesintileri nedeniyle 2020 yılında sektörde daralma yaşanmış olup, 2021 yılında ise normalleşme sürecinin hız kazanması ile birlikte sektör pandemi öncesi durumuna dönmüştür. Diğer taraftan, halihazırda bölgede yaşanan savaş ortamı da sektöre yönelik risk teşkil etmektedir. Özellikle ara ürünlerin tedarikinde yaşanan sorunlar üretim sürecini olumsuz etkilemiş olup, otomotiv devleri geçici olarak üretim durdurma kararı

almıştır. Söz konusu durum, benzer nitelikli ara ürün ve yedek parçaların Türkiye üzerinden tedarik edilmesine yönelik ticari fırsatları ortaya çıkarmaktadır.

Önümüzdeki dönemde Polonya'daki otomasyon ve yedek parça, ara mal üretimine yönelik talep artışı beklenmektedir. Bunun yanı sıra, mevcut teknolojik gelişmeler ve Polonya'nın sunduğu yatırım teşvikleri nedeniyle sektörde elektrikli araç bataryasına yönelik yabancı yatırımcıların ilgisi artmıştır. Halihazırda devam eden yatırımların faaliyete geçmesiyle birlikte, Polonya'nın bölgede elektrikli araç parçası üretiminde kilit tedarikçi olması öngörülmektedir.

Sağlık ve Tıbbi Ekipman

38 milyonluk nüfusuyla AB'nin altıncı büyük ülkesi olan Polonya, Orta ve Doğu Avrupa'nın en büyük sağlık pazarlarından birini temsil etmektedir. Polonya'da 980 hastanesiyle yaklaşık 190 bin yatak ve 7,9 milyon hasta kapasitesine sahip bulunmaktadır. Genel hastanelerin yanı sıra, psikiyatri hastaneleri ve ayakta tedavi merkezleri de dahil olmak üzere toplam tıbbi yatak sayısı 658 / 100.000 kişi olup, ortalama 526 olan AB değerlerinin önemli ölçüde üzerindedir.

Sağlık hizmetlerine yönelik kamu harcamaları 2018 yılından itibaren kademeli olarak artmaya başlamış olup, 2025 yılında GSYİH'nin %6'sına ulaşması beklenmektedir. Özellikle küresel pandeminin sağlık sisteminin kırılgan yapısını ortaya çıkarması nedeniyle Mayıs ayında Başbakan Polonya'daki mevcut sisteminin onarılacağını, imkanlarının artırılacağını belirterek, sağlık sistemi harcamalarını önümüzdeki iki yıl içinde %6'ya ve altı yıl içinde %7'ye çıkacağını açıklamıştır.

Polonya tıbbi ekipman pazarı, artan iç talep, sağlık sektörüne yapılan yatırımlar ve giderek daha rekabetçi hale gelen ve yurtdışı pazarlara açılmaya başlayan şirketler sayesinde hızla büyümektedir. Sektörde üretilen başlıca ihraç ürünleri arasında biyo-elektronik cihazlar, ameliyathane ekipmanı, rehabilitasyon ekipmanı, cerrahi aletler ve tıbbi görüntüleme teknolojilerini kullanan cihazlar yer almaktadır. Hasta monitörleri, izleme ve veri iletimi işlevine sahip defilatörler, EKG ekipmanı, Kılıf kaydediciler, spirometreler sektörün en gelişen dalları arasındadır. İzleme cihazları, ayrı cihazları merkezi bir izleme sistemine entegre eden ağ çözümleri de pazarda giderek payını artırmaktadır.

Diğer taraftan, Polonya genelinde tıbbi ekipmanın yaklaşık %85'i ithal edilmektedir. Tıbbi ekipmanlar Almanya başta olmak üzere, ABD, Japonya ve Çin'den ithal edilmektedir. Bununla birlikte, AB dışı tıbbi ekipman üreticileri, Avrupalı şirketlerle güçlü bir rekabetle karşı karşıyadır. AB tedarikçileri, rekabetçi fiyatları nedeniyle yüksek pazar payına sahiptir. Genel olarak, Amerikan ve Alman tıbbi ürün tedarikçileri yüksek kaliteli ürünler konusunda iyi bir üne sahiptir.

Polonya'da son yıllarda özel sağlık sektörünün gelişmesi, tıbbi ekipman talebini artırmıştır. Özellikle ayakta tedavi, rehabilitasyon ve spa / sağlık bakımında aktif faaliyet gösteren özel sektör, aynı zamanda yüksek büyüme oranına ve satın alma gücüne sahiptir. Bu çerçevede, Polonya'da önümüzdeki dönemde talep artışı beklenen ürünler;

- Gelişmiş teşhis ekipmanı (nükleer tıp) ve teşhis kitleri
- Minimal invaziv müdahaleler için cerrahi ekipman
- Hasta izleme sistemler

- Kardiyovasküler ve onkoloji tedavileri ve ilgili cihazlar
- Yaşlı bakımı ürünleri
- Enfeksiyon önleyici ürünler.

Bunun yanı sıra, Polonya hükümeti tarafından açıklanan “New Deal” Programı kapsamında hastanelerin ve tıbbi ekipmanların yenilenmesi politika hedefi olarak öne çıkmaktadır. Bu açıdan, 2022-27 Dönemi AB Fonlarının tahsis edilmesiyle birlikte hızlı bir ekipman ve tıbbi malzeme alımı yapılması beklenmektedir.

Polonya pazarı Polonya’daki sağlık sektöründe pazara girişte en önemli unsurların başında uygun maliyet gelmektedir. Kısıtlı sermaye nedeniyle genel olarak niş ve uygun fiyatlı ürünlerin pazardaki şansı daha yüksektir. Diğer bir unsur ise yerel servis ve yedek parça mevcudiyetidir. Ürünün kalitesi, ithal tıbbi cihaz alıcılarının çoğu tarafından dikkate alınan üçüncü unsurdur. Ürünün pazarda yaygın olarak benimsenmesi için etkili bir tanıtım faaliyeti faydalı olacaktır. Bu kapsamda, pazara giriş ve pazarlama açısından Polonya’da sağlık/tıp endüstrisi sektörüne yönelik en büyük etkinlik olan Poznan’da düzenlenen SALMED Fuarı önemli bir imkan sunmaktadır.

Havacılık

Havacılık sektörü, Polonya ekonomisinin dinamik ve büyüyen sektörleri arasında ön sırada gelmektedir. Polonya yapımı ürünlere yönelik küresel talep ve artan hava yolcu seyahatleri ve ilgili altyapının geliştirilmesi bu büyümeyi olumlu yönde etkilemektedir.

Halihazırda Polonya’da havacılık sektöründe hafif spor, yolcu, tarım ve eğitim uçakları, helikopterler, planörler, parça ve aksam üretimi ve hizmeti yapılmaktadır.

Havacılık sektörüne yönelik üretim ve hizmet çalışmaları, büyük ölçüde Havacılık Vadisi’nde (<http://www.dolinalotnica.pl/en/>) gerçekleştirilmektedir. Havacılık sektörü, 160’ın üzerinde şirket ve 30.000’den fazla çalışanın yanı sıra, bilimsel araştırma merkezleri ve eğitim ve öğretim tesisleri ile Güneydoğu Polonya’da uzmanlaşmış bir endüstri kümesinde faaliyetlerini sürdürmektedir. Sikorsky, Augusta Westland, Pratt & Whitney ve Airbus gibi uluslararası şirketlerin söz konusu bölgede yatırımları bulunmaktadır. Üretimin çoğu helikopterlere, uçaklara, motorlara ve motor bileşenlerine odaklanmıştır. Diğer taraftan, GE Aircraft Engines, Polonya’da Ar-Ge tesisi de kurmuş ve Lufthansa Technik ve GE Aviation, GE9X motorlarına yönelik olarak motor bakım ve onarım operasyonu başlatmıştır.

Polonya’nın öncelikli yatırım projeleri arasında yer alan Merkezi Havaalanı Projesinin önümüzdeki dönemde başlaması planlanmakta olup, bu çerçevede, havacılık sektöründe yazılım ve donanım, yer hizmetleri ve havacılık ekipmanları konusunda önemli bir işbirliği potansiyeli bulunmaktadır.

İnşaat, Yapı Mazemeleri

Son yıllarda kaydedeğer bir büyüme sergileyen inşaat sektörü Polonya genelinde önemli bir potansiyele sahiptir. Sektördeki söz konusu büyüme özellikle AB fonları ve kamu-özel sektör işbirliğinde gerçekleştirilen yol ve demiryolu projeleri başta olmak üzere altyapı yatırımlarından kaynaklanmaktadır. Ülkede inşaat sektörü konut inşaatı, konut dışı inşaat

(oteller, perakende, hizmet ve ofis inşaatı), altyapı ve sanayi inşaatları olmak üzere üç segment üzerinden ilerlemektedir.

Genel olarak inşaat sektörü pandemiden olumsuz etkilenmiş ve bu durumda pazarda talenin azalması, devam eden projelerin tedarik zincirlerinde aksamalar, idari izin süreçlerinin uzaması ve ulaşım kısıtlamaları nedeniyle işgücünde yaşanan sorunlar etkili olmuştur. 2021 yılı itibarıyla hızlanan normalleşme takvimiyle birlikte, ertelenen projelerin yeniden başlaması beklenmektedir.

Polonya genelinde konut inşaatına yoğun bir ilgi söz konusudur. Özellikle düşük faizli banka kredileri nedeniyle konut inşaatlarında son yıllarda ciddi bir artış gerçekleşmiştir. Sovyet döneminden kalma toplu konut sisteminden modern yapılara yönelik yeni projelerin yanı sıra, bireysel, aile ve ev-ofis gibi farklı segmentlerde büyük siteler ve akıllı bina projelerine yoğun talep bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, oteller, perakende, hizmet ve ofis inşaatı gibi konut dışı inşaat sektörü 2021 yılında yaklaşık %20 büyümeye kaydetmiştir. Konut inşaatında Varşova ve çevresi başta olmak üzere Poznan, Loudz, Wroclaw talebin yoğun olduğu bölgeler arasındadır.

Kuzeyde Gdansk, Gdania bölgesinde bilgi teknolojileri ve Ar-Ge firmalarının yatırımlarıyla birlikte iş geliştirme yapıları, modern ofislere ve akıllı binalara, depolara talepte artış gözlenmektedir. Ülkenin Avrupa ile Asya arasında bir geçiş ülkesi konumunda olması ve Batı Avrupa ülkelerine göreli olarak daha makul arsa ve işgücü maliyetleri nedeniyle Polonya'ya gelişmiş imalat ve lojistik sektörleri yönelmekte olup, bu durum büyük sanayi inşaatları ve depoculuk tesislerine yönelik önemli bir potansiyel ortaya çıkarmaktadır. Özellikle pandemi sonrasında söz konusu inşaat yatırımlarının ivme kazanması beklenmektedir.

Konut ve konut dışı inşaatın haricinde Polonya'da inşaat sektörü özellikle otoyol, demiryolları özelinde altyapı projelerinde yoğunlaşmış olup, inşaat sektörü genelinde altyapı geliştirme çalışmaları %30'luk bir paya sahip olmaktadır.

AB Fonları, inşaat sektöründeki gelişmeleri etkileyen unsurların başında gelmektedir. AB Fonlarından en çok yararlanan ülke konumundaki Polonya'nın 2021-27 Döneminde 72,7 milyar avro tutarında AB Uyum Fonlarından yararlanması öngörülmektedir. Fonların kullanımında ise AB üyelerinin 2030 yılına kadar yük taşımacılığının %30 oranında çevre dostu ulaşım modlarına dönüştürülmesi hedefi doğrultusunda özellikle demiryolu yatırımlarının artması beklenmektedir. Polonya'daki altyapı yatırımlarının temel dayanaklarından olan Ulusal Otoyol İnşaat Programı kapsamında önümüzdeki dönemde 1263 km yol yapılması planlanmaktadır.

Kamu-özel sektör ortaklığında yürütülen projeler geçmişte yaygın olmamakla birlikte son yıllarda bu projelere yönelik artan farkındalık ile Polonya, özellikle Avrupa Yatırım Bankası kredi imkanlarından faydalanarak bu mahiyetteki projelere yönelmeye başlamıştır. Bunun yanı sıra, Trans Avrupa Ulaşım Ağı kapsamında Gdansk, Gdania ve Sopot şehirlerinin yer aldığı Tricity bölgesinin Kuzeybatı Polonya ile karayolu bağlantısının geliştirilmesi S6 ekspres yolunun çeşitli bölümlerine yönelik projeler yürütülmektedir.

Polonya hükümeti son dönemde **demiryolu ve raylı sistemlerin** geliştirilmesi ve modernizasyonuna odaklanmış olup, bu alanda mevcut ve geleceğe dönük kapsamlı bir yatırım projeksiyonu bulunmaktadır. Polonya'nın demiryolu ulaşımının teknik standartlar ve müşterek operasyon açısından AB sistemine entegre edilmesine yönelik Ulusal Demiryolu

Programı kapsamında projeler yürütülmektedir. Özellikle AB Uyum Fonlarından tahsis edilen ve yaklaşık 17 milyar avro bütçesi olan proje kapsamında 9 bin km demiryolu hattının modernizasyonu planlanmaktadır. 2021-30 dönemine yönelik tahsis edilen 62 milyar avro ile ilave ihaleler ve yatırımlarla projelerin devam etmesi öngörülmektedir.

Ulusal Demiryolu Programı kapsamında özellikle kargo seferlerine yönelik ülkenin güneyi ile liman kentlerini birleştirerek intermodal taşımacılığı geliştirmeye yönelik 220 altyapı projesi gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. Söz konusu program kapsamında Güney Polonya kargo rotası ve kuzeyde Gdansk, Swinoujscie ve Gdynia limanlarını birleştiren altyapının modernizasyonu gerçekleştirilecektir.

Intermodal taşımacılık sorunlarının başında düşük tren hızı ve terminal yetersizliği önde gelmektedir. Bu kapsamda, 2019 yılında Altyapı Bakanlığı tarafından yürürlüğe koyulan 1,3 milyar avro tutarındaki Kolej+ Programı kapsamında yerel ve bölgesel demiryolu altyapısının geliştirilerek halihazırda AB ortalamasının altında olan tren hızının artırılması planlanmaktadır. Ayrıca, 2030 yılına kadar ülke genelinde 19 intermodal terminal yapılması hedeflenmektedir.

Karayolu ve otoyol yatırımlarında ise Litvanya ve Yunanistan'ı bağlayacak uluslararası otoyol *Via Carpatia* projesinin Polonya'nın doğusundan geçen 700 kilometrelik bölümüne yönelik olarak Polonya hükümeti yaklaşık 6 milyar avro tutarındaki bütçe ile çalışmalar yürütecektir. 2027 yılında tamamlanması öngörülen projenin 2020-23 yılları kapsamındaki ilk aşamasında plan, geliştirme çalışmaları ve kamulaştırma işlemlerinin tamamlanması öngörülmektedir. Projenin Master Planı halihazırda onaylanmış olup, çeşitli bölümlere yönelik ihaleler devam etmektedir.

Digger taraftan, Varşova'ya 37 km uzaklıkta uluslararası bir hub olarak tasarlanan **Merkezi Havaalanı Projesi** halihazırda Polonya'nın en büyük ve kapsamlı projesi olarak öne çıkmaktadır. Varşova'daki Chopin Havaalanının yıllık 18,9 milyon hava trafiğinde yetersiz kalması nedeniyle başlangıçta 45 milyon yolcu kapasiteli ve 100 milyon yolcuya kadar geliştirme potansiyeline sahip Merkezi Havayolu Projesi tasarlanmıştır. Sovyet sonrası dönemden bu yana Polonya'nın en büyük projesi olan Merkezi Havaalanı Projesi'nin 7,5 milyar avro öngörülen maliyet ile 2027 yılında tamamlanması planlanmaktadır. Projenin bir havayolu projesinden öteye gitmesi ve ileriki aşamalarda demiryolu ve otoyollarla entegre edilmesi hedeflenmekte olup, bu kapsamda 1800 km yeni demiryolu ve 400 km otoyol inşası öngörülmektedir.

Projenin sadece yolcu taşımacılığıyla sınırlı kalmayıp lojistik açıdan da bir merkez oluşturması planlanmaktadır. Bu çerçevede, Polonya Posta Teşkilatının (Poczta Polska)'nın havaalanına yakın merkezi lojistik alanı kurması planlanmaktadır. Polonya devletinin söz konusu proje kapsamında, havaalanı çevresinde içerisinde lojistik merkezleri, fuar, kongre alanlarının yer aldığı yüksek teknolojili akıllı bir şehir kurarak yaklaşık 150 bin yeni istihdam oluşturma hedefi bulunmaktadır. Merkezi Havaalanı Projesi websitesi ve ihale duyurularına bu linkten erişim sağlanabilmektedir: (<https://portal.smartpzp.pl/cpk>).

Enerji sektöründe ise Polonya'da kömüre dayalı enerji üretiminin kademeli olarak 2040 yılına kadar sonlandırılması ve temiz enerjiye geçilmesine yönelik AB Kararları gereğince kapsamlı bir hükümet politikası yürütülmektedir. Bu çerçevede, yenilebilir enerjiye yönelik rüzgar

çiftlikleri ve güneş enerjisi yatırımları devreye alınmış olup, söz konusu projelerin gerçekleştirilmesine yönelik AB Fonlarına erişim imkanları bulunmaktadır.

E-Ticaret

Teknolojik gelişmelerle birlikte dünya genelinde tüketici alışkanlıklarının değişmeye başlaması ve özellikle pandemi koşullarının da etkisiyle e-ticaret Polonya’da hızla yaygınlaşmaya başlamıştır. Polonya’nın 2021 yılında e-ticaret hacmi 15 milyar avro olarak gerçekleşmiş olup, 2025 yılında sektörün 20 milyar avro hacmine yükselmesi beklenmektedir.

2021 itibariyle ülke genelinde çevrimiçi mağaza sayısı yaklaşık 47 bine ulaşmıştır. Online satışlarda en çok tercih edilen ürünler, giyim ürünleri, ayakkabı kozmetik, bakım ürünleri, medikal ürünler, ev dekorasyonu, kitap, çocuk ürünleri, spor ürünleri ve araç ürünleridir. Giyim ürünleri ise sektörde en geniş paya sahip olmakla birlikte 2021 yılında online olarak 5,3 milyar avro satış hacmi kaydedilmiştir.

Polonya tüketicisi, dekoratif ve elektronik ürünler, mobilya ve gıda ürünlerinde geleneksel şekilde fiziki temasla, mağazada görerek alma yönünde bir eğilim göstermekte olup, bu ürünlerin e-ticaretteki oranı halihazırda düşük düzeyde kalmaktadır. Bunun yanı sıra, pandemi döneminde dünya genelinde olduğu gibi Polonya’da da tüketici alışkanlıkları değişmeye başlamıştır. Daha önceleri gıda, temizlik, ev elektroniği, ev dekorasyonu ürünlerinin e-ticaretteki oranı düşük olmasına rağmen pandemi sürecinde gıda, hijyen, giyim ve kişisel bakım ürünlerinde %200 oranında artış kaydedilmiştir.

Polonyalılar e-ticarette özellikle perakende satış yapan mağazalara yönelmekte olup, en çok tercih edilen online mağazalar 13 milyon aktif kullancısı ile *Allegro başta olmak üzere Zalando, Ceneo, OLX, Mediaexpert*’tir. Moda, sağlık ve güzellik ürünlerinde Allegro ülke genelinde en yaygın kullanılan, müşteri memnuniyeti yüksek, yerli ve yabancı satıcılardan geniş bir ürün kompozisyonuna sahip olan online mağazadır.

Bunun yanı sıra, müşteri memnuniyetinin en fazla olduğu online mağazalar ise *North.pl (yapı ve ev malzemeleri), eobuwie.com.pl (perakende giyim), Sklep.sfd.pl (kişisel bakım, gıda), Ezebra.pl (kozmetik, bakım ürünleri), Oponeo.pl (araç parça, aksesuar ürünleri)*’dir. Çocuk, bebek giyim, bakım ürünlerinde ise müşteri memnuniyetinin en fazla olduğu mağazalar *Elfi.pl, Manito.pl, Humbi.pl, E-babystyff.pl, Sklepdorotka.pl, Neorobot.pl*. Market alışverişinde ise en çok *Frisco, Auchan Direct, Carrefour, E. Leclerc, Kaufland*’dır.

Polonyalı mağazaların dışında sınır ötesi e-ticaret Polonya genelinde yaygın tercih edilmemekle birlikte, son yıllarda özellikle gençlerin kullanımında hızlı bir artış gözlenmiş olup, 2021 yılında kullanım oranı %33’e yükselmiştir. Sınır ötesi ticarete en çok Çin, Almanya, İngiltere ve Amerika merkezli online mağazalar tercih edilmektedir. Bu tercihte daha uygun fiyat ve ürün çeşitliliği unsurları etkili olmaktadır.

Polonyalı tüketici online alışverişte öncelikle ürünün özelliklerinin ve görsellerin doğruluğu, vergiler dahil nihai fiyatın belirtilmesi, gönderim ücretleri, ücretsiz kargo, hızlı teslimat gibi hususlara dikkat etmektedir.

Alışverişlerde elektronik ödeme sistemlerinin kullanımı oldukça yaygındır. Ödemelerin çoğu *PayU, Przelewy24, Dotpay, Zpay* gibi sistemler üzerinden hızlı transfer veya mobil bankacılık sistemi olan *Blik* ile yapılmaktadır. Kapıda ödeme de tercih edilmekte olup, ülke genelinde kullanım oranı %18 düzeyindedir.

Ürünlerin teslimat süresi ortalama 3-5 gün olmakla birlikte, teslim ücreti uygunluğundan dolayı ürünlerin *Paczkomat*, *Locker*, *SwipBox* gibi kutulara bırakılarak, müşteri tarafından teslim alınması yaygın olarak tercih edilmektedir.

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

A) İş Kültürü

Polonyalı şirketlerle yapılacak iş görüşmelerinde toplantı ve ziyaretlerin önceden ayarlanması (ideal olarak bir hafta öncesinden) ve bir iki gün öncesinde telefon veya eposta aracılığıyla teyit edilmesi önerilmektedir. Zamana riayet etme son derece önemlidir. Geç kalınması güven sorununa ve olumsuz yargıların oluşmasına neden olabilecektir. Gecikme söz konusu ise öncesinde telefon veya mesaj ile bilgi verilmesi yararlı olacaktır.

Pazar günleri toplantı talebinde bulunulmamasında fayda görülmektedir. Polonyalılar genel olarak bugünü çalışmaktan uzak bir şekilde aileleri ile birlikte geçirmek veya ibadet etmek üzere kullanmaktadır.

Resmi çalışma zamanları Pazartesi-Cuma günleri 8:00-16:00 saatleri arasındadır. Öğle yemeği için resmi bir tatil öngörülmemiştir. Toplantı için en uygun zaman sabah 10:00 ve öğleden sonra ise saat 14:30-16:00 arasındadır. Çalışma saatleri dışında Polonyalı iş ortaklarını aramaktan kaçınılmalıdır. İhtiyaç durumunda, telefon mesajı veya email yoluyla iletişime geçilmesinde fayda görülmektedir.

Polonyada genel olarak Temmuz, Ağustos ve Aralık aylarında kısıtlı iş programları yürütülmekte olup, bu aylarda genelde tatil yapılmaktadır. Randevu takviminde bu durumun dikkate alınmasında fayda görülmektedir.

Polonya'da ticaret hayattaki hiyerarşik yapı ve prosedürlere bağlılık nedeniyle görüşmelerde hızlı yanıt ve teyit almak kolay olmamaktadır. Polonyalı muhatapların genelde ilk görüşmede herhangi bir reaksiyon vermedikleri, uzun iç istişarelerden sonra hareket edilmesi yönünde genel bir yaklaşımları bulunmaktadır. Görüşmeler esnasında zaman zaman sessiz duraklamalara şahırlmamalıdır.

Polonya'da karar verme süreci diğer ülkelere göre biraz daha yavaş gerçekleşebilmektedir. Nihai anlaşmaya varmadan önce defalarca toplantı yapılması söz konusu olabilmektedir.

Ülkemiz firmalarıyla ilk defa çalışan Polonya firmaları genellikle küçük sevkiyatlarla başlamakta, ürün ve ihracatçılara güvenin oluşmasıyla birlikte daha büyük hacimlerle çalışabilmektedirler. Görüşmelerde firmanın güveninin kazanılması, ilişkilerin daha iyi yürütülmesine imkan sağlayacaktır. Şirket atmosferini iyi değerlendirip, sunulabilecek imkan ve tavizler hakkında konuşulması faydalı olacaktır.

Tanıtım amacıyla görsel malzemeler etkili olacaktır. Tanıtım malzemelerinin veya broşürlerin dili karşı tarafın isteği doğrultusunda İngilizce veya Almanca olarak hazırlanabilir.

Polonya'da genel olarak iş ilişkisinin başında veya sonunda karşı tarafa küçük bir hediye verilmesi yönünde bir alışkanlık mevcuttur. Hediye aşırı pahalı olmamasına dikkat edilmeli, genellikle kişinin temsil ettiği kültürü simgeleyen bir hediye tercih edilmesinde fayda görülmektedir.

B) Para Kullanımı

Polonya AB üyesi olmasına rağmen henüz AB ortak para birimi kullanımına geçmemiştir. Ülkenin resmi para birimi Zloty'dir. Döviz kuru yaklaşık olarak 1 avro= 4,5 Zloty şeklindedir.

Ülke genelinde kredi ve banka kartları yaygın olarak kullanılmaktadır. Bankalardan günlük nakit çekimi 3000 zloty ile sınırlıdır. Bunun yanı sıra, dijital cüzdanların kullanımı da hızla artmaktadır. Dijital cüzdan olarak Blik, Tpay, PayU, Przelewy24, zPay, Dotpay, ePrzelewy ödeme sistemleri sıklıkla tercih edilmektedir.

Para Transferi

Polonya mevzuatına göre, toplamı 15 bin avro'yu aşmayan yabancı veya yerli paranın ülkeden çıkarılması serbesttir. 15 bin avro'nun üzerindeki meblağın ihracatı ise, Merkez Bankası tarafından verilen izne tabidir. Bankalar aracılığıyla döviz transferi 48 saatten önce yapılabilmektedir.

C) Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi uygulaması

Polonya, diplomatik pasaport (siyah), üst düzey memurlar için düzenlenen hususi pasaport (yeşil) ve hizmet pasaportu (gri) hamili vatandaşlarımıza vize uygulamamaktadır. Umuma mahsus pasaport (bordo) sahipleri için ise Türkiye'den Polonya'ya seyahatlerde vize alma zorunluluğu bulunmaktadır. Dört tür vize verilmektedir.

A Türü Havalimanı Şengen Vizesi, Polonya Havaalanlarından birinde uçak aktarması yapacaklar için geçerli olup, Türk vatandaşları bu tür vizeden muaftır.

B Türü Transit Şengen Vizesi'nde ülkede kalış süresi en fazla 5 gün olup, bu vize için başvuru yapılırken gidilecek ülkenin vizesinin gösterilmesi gerekmektedir.

C Türü Kısa Süreli İkamet Şengen Vizesi, vize geçerlilik süresi dahilinde bir veya sayısız giriş yapmak suretiyle ve ilk giriş tarihi itibarıyla 6 ay içinde kullanılmak üzere toplamda en fazla 90 gün kalış hakkı vermektedir.

D Türü Uzun Süreli İkamet Polonya Vizesi ise vize geçerlilik süresi dahilinde Polonya'ya bir veya sayısız giriş yapmak suretiyle ve vize geçerlilik süresi itibarıyla 12 ay içinde kullanılmak üzere toplamda en fazla 365 gün kalış hakkı vermektedir.

Vize konusunda detaylı bilgilere Polonya Cumhuriyeti Ankara Büyükelçiliği'nin <http://www.ankara.polemb.net/index.php> web sitesinden ulaşılması mümkündür.

D) Resmi Tatiller ve Mesai Saatleri

Polonya'da resmi kuruluşlarda mesai saatleri, hafta içi her gün (bazı yerlerde cumartesi de dahil) 08.00-16.00 arasındır. Sanayi işletmelerin büyük bölümünde 06.00-14.00 saatleri arası ve 14.00-22.00 saatleri arası olmak üzere çift vardiyalı bir sistem uygulanmaktadır. Ülkede öğle yemeği arası bulunmamakla birlikte, iş görüşmesi amaçlı öğle yemekleri gittikçe yaygınlaşmaktadır.

Polonya'da Resmi Tatiller	
Resmi Tatil Günleri	İsmi
1 Ocak	Yılbaşı Günü
6 Ocak	Katolik Yortusu
4-5 Nisan	Paskalya
1 Mayıs	İşçi Bayramı
3 Mayıs	Anayasa Tatili
3 Haziran	Katolik Yortusu
15 Ağustos	MeryemAna'nın Cennete alınması
1 Kasım	Azizler Bayramı
11 Kasım	Bağımsızlık Günü
25-26 Aralık	Noel Bayramı

E) Yerel Saat

Polonya yerel saat olarak GMT+1 sisteminde yer almaktadır. Ekim ayının son pazarında kış saatine geçilerek saatler geriye alınmasıyla birlikte Mart ayının son pazarına kadar Türkiye ile 2 saat zaman farkı bulunmaktadır. Mart-Ekim arasında ise yaz saati uygulamasına geçilmesiyle birlikte Türkiye ile 1 saat zaman farkı bulunmaktadır.

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

A) Şirket Türleri

Polonya'da iş çevrelerinin faaliyetleri 2 Temmuz 2004 tarihli Ekonomik Serbesti Kanununa (Economic Freedom Act) dayanmaktadır. Yasa, iş kurma, işletme ve tasfiye işlemlerinin yanı sıra kamu idaresinin görevlerini de tespit etmektedir.

Avrupa Ekonomik Alanını (European Economic Area-AEA olarak kısaltılacaktır) teşkil eden AB ve EFTA ülkelerinden gelen yabancılar (yabancı ifadesi Polonya vatandaşlığını haiz olmayan ve Polonya dışında ikamet eden kişiler ile Polonya dışında kayıtlı tüzel kişi ve birimleri ifade etmektedir) Polonyalı girişimcilerle aynı kurallara tabidirler. AEA dışından gelen yabancıların da aynı kurallara tabi olmaları aşağıdaki koşullara bağlıdır:

- Polonya topraklarında oturma izni alınması,
- Polonya makamlarınca göçmen statüsü yahut ikameti için tolerans tanınması,
- Geçici himayeden yararlanması.

Diğer yabancılar, uluslararası anlaşmalarla başka türlü öngörülmedikçe, aşağıda belirtilen türde şirketler kurabilirler:

- Limited ortaklık (limited partnership)
- Limited anonim ortaklık (limited joint-stock partnership)
- Limited şirket (limited liability)
- Anonim şirket

Polonya'da ticari faaliyette bulunmak isteyen yabancılar, Limited ya da Anonim Şirket şeklinde bir ticari yapılanmayı tercih etmek durumundadır. Bunun yanı sıra, halihazırda kurulu bir firmanın şubesi ya da temsilciliği şeklinde de kurulum sağlanabilmektedir. Ancak, bu tür yapılanma kapsamında müsaade edilen aktiviteler çok sınırlı kalmaktadır. Şubeler ekonomik faaliyet yürütebilir ancak temsil bürolarının faaliyeti tanıtım ve reklam etkinlikleri ile sınırlıdır.

Polonya'daki Limited Şirket ve Anonim Şirket mevzuatı Türkiye ile birçok yönden benzerlik göstermektedir. Söz konusu firmaların ortaklık yapısında herhangi bir kısıtlama bulunmamaktadır. Diğer bir ifadeyle, firmanın sahibi, tek bir yabancı olabileceği gibi ortaklık durumunda ise ortakların hepsi veya bir kısmı yabancı olabileceği gibi bir kısmı yabancı bir kısmı Polonya vatandaşı da olabilmektedir.

POLONYA'DA ŞİRKET TÜRLERİ	
Limited Ortaklık	Ticari faaliyetlerini kendi adı altında yürütmek amacıyla iki gerçek yahut tüzel kişi tarafından kurulabilmektedir. Şahıs ortaklığı olup, hukuki kişiliği haiz değildir. Şahıs veya kurumlar gelir vergisine tabi olup, ortakların vergilerini ayrı ödemeleri gerekmektedir. Şirketin, Ticaret Kütüğüne (National Court Register-Krajowy Rejestr Sdowy) kaydettirilmesi gerekmektedir. Kayıt için müracaat illerde bulunan Ticaret Mahkemelerinin ilgili bölümlerine (Trade Register Division) yapılmaktadır.
Limited Anonim Ortaklık	Ticari faaliyetlerini daha geniş ölçekte yürütmek amacıyla iki gerçek yahut tüzel kişi tarafından kurulabilmektedir. Şirket kurma için gerekli asgari sermaye tutarı 50.000 zloti (yaklaşık 16.000 dolar)'dir. Şahıs ortaklığı olup, hukuki kişiliği haiz değildir. Şahıs veya kurumlar gelir vergisine tabi olup, ortakların vergilerini ayrı ödemeleri gerekmektedir. Şirket, National Court Register (Krajowy Rejestr Sdowy) kaydettirilmesi gerekmektedir. Yabancılar tarafından bu şirket türünün kurulabilmesi ülkeler arasındaki "karşılıklılık" ilkesine bağlıdır.
Limited Şirket	Bir ya da daha fazla gerçek ya da tüzel kişi tarafından iş yapma veya Ticaret Kanununun izin verdiği faaliyetlerde bulunmak üzere kurulabilmektedir. Şirket hukuki kişiliği haizdir. Şirket kurma için gerekli asgari sermaye tutarı 50.000 zloti (yaklaşık 16.000 dolar)'dir. Şirket, görev ve borçlarından tüm mal varlığı ile sorumlu iken ortaklar sorumlu değildir. Şirket kurumlar gelir vergisine tabidir. Şirket, Ticaret Kütüğüne (National Court Register-Krajowy Rejestr Sdowy) kaydettirilmesi gerekmektedir. Limited şirket ortakları için Polonya vatandaşı veya yerleşiklik zorunluluğu bulunmamaktadır.
Anonim Şirket	Büyük ölçekli ticari faaliyetler için uygundur. Şirket sermayesi hisse satışı yoluyla temin edilebilir. Yalnızca bir ortağı bulunan limtied şirketler hariç bir ya da daha kişi tarafından kurulabilmektedir. Şirket kurma için gerekli asgari sermaye tutarı 500.000 zloti (yaklaşık 161.000 dolar)'dir. Şirket hukuki kişiliği haizdir. Şirket, görev ve borçlarından tüm mal varlığı ile sorumludur. Şirket kurumlar gelir vergisine tabidir. Şirket, Ticaret Kütüğüne (National Court Register-Krajowy Rejestr Sdowy) kaydettirilmesi gerekmektedir. Polonya'da sadece anonim şirketler Varşova menkul kıymetler borsasında hisse senetlerini işleme koyabilmektedir.

B) Şirket Kurma Prosedürü

Polonya'da yabancılar herhangi bir kısıtlama olmaksızın şirket kurabilmektedir. Polonya'da resmi süreçlerin Lehçe yürütülmesi nedeniyle şirket kurulumu işlemleri için avukat veya danışmanlık hizmeti alınması zaman ve maliyet açısından avantaj sağlayacaktır.

Polonya'da Adım Adım Şirket Kurulumu:

1. Şirketin hukuki statüsünün seçilmesi,
  - Limited Şirket
  - Anonim Şirket
  - Yabancı işletmenin Polonya'daki temsilciliği

Şirket kurulumunda, aynı isimde Polonya'da başka bir şirket olup olmadığının kontrol edilmesi gerekmektedir.

2. Resmi merkezin kurulması

3. Şirket sözleşmesi veya şirket tüzüğü'nün (anonim şirketin kurulması durumunda) imzalanması, noter tarafından tasdik edilmesi

4. Ulusal Mahkeme Siciline Tescil İşlemleri İstatistik Numarasının (REGON), İstatistikler Başkanlığı tarafından tanımlanması ve Vergi numarasının (NIP) tanınması (bu işlemler tek gişede yapılır),

5. Polonyalı bir bankada hesap açtırılması,

6. Sosyal Güvenlik Kurumuna (Zakad Ubezpiecze Spoecznych - ZUS) başvuru yapılması (Bu aşama ilk işçinin istihdam edilmesiyle gerekmektedir)

7. Yapılan işlerin türü, yeri ve kapsamı konusunda Ulusal İş Teftiş Kurulu'nun bilgilendirilmesi (Kişisel Verilerin Korunması Teftiş Kurulu)

8. Lisans, izin ve ruhsatların, yapılması öngörülen işlerin türüne bağlı olarak alınması,

9. KDV mükellefiyetinin yetkili Vergi Dairesine tescili.

10. Yeni şirket oluşumunun Resmi Gazete (monitor Sądowy i Gospodarczy) Ticari Sicili'ne ilanı

Noter işlemlerini takiben tüm kurulum işlemlerinin tamamlanma süresi 4-6 hafta arasındadır.

KDV Rejimi

Polonya, 2004 yılında AB üyeliğiyle birlikte AB'nin KDV rejimine katılmış ve AB tek pazar ekonomisinin bir parçası haline gelmiştir. AB içersinden veya AB dışı ülkelerden gelen yabancı şirketler, Polonya'da mukim bir şirket kurmadan veya bir işyeri oluşturmadan ülkede KDV kaydı yaptırmaması mümkün olmamaktadır. Bu durum yerleşik olmayanların KDV ticareti olarak bilinmektedir.

Polonya'ya hariçten satışların yanı sıra, Polonya'da yerleşik olmayan tüccarlar için bir KDV eşiği yoktur ve vergilendirilebilir tedariklerin başlamasından önce bir KDV numarası alınması gerekmektedir. AB üye ülkeleri dışındaki firmaların ya da AB'de ticari kuruluşu / ikamet yeri / sabit kuruluşu olmayan firmaların KDV kaydı için ülkede bir vergi temsilcisi bulundurması gerekmektedir. Vergi temsilcileri, temsil ettikleri vergi mükelleflerinin vergi yükümlülüklerinden sorumlu olacaktır.

KDV Kaydı gerektiren faaliyetler;

- Polonya'ya mal ithal etmek ve Polonya'dan mal ihraç etmek,
- Polonya içinde mal satmak,
- Polonya'dan diğer AB ülkelerine mal satmak,
- Polonya'da yaşayan özel kişilere uzaktan satış, ör. internet satışları.

Polonya'da KDV kaydı genellikle üç hafta sürmektedir, ancak bu sürecin uzunluğu talep edilen belgelerin şartları karşılamasına ve tam olmasına bağlı olarak değişebilmektedir.

Polonya'da ve AB içersinde KDV'ye tabii ticari faaliyet yürütmeyi planlayan firmaların ilk vergilendirilebilir faaliyet tarihinden önce bir kayıt formu doldurması gerekmektedir.

Yıllık satışı 200.000 PLN'yi geçmeyen mükellefler KDV'den muaftır. Ancak, muafiyet yabancı vergi mükelleflerine uygulanmamaktadır.

Ocak 2017'den bu yana vergi idareleri, 6 aydır KDV beyannamesi vermeyen ve hayali faaliyetlerle faturalar düzenleyen firma ve kişilerin kayıtlarını silmek konusunda yetkilendirilmişlerdir.

Polonya'da vergiye tabii faaliyet gösteren, yerleşik olmayan firmaların yerel KDV kurallarına ve oranlarına uymaları gerekmekte olup, şirketler veya vergi acenteleri tarafından tutulacak KDV kayıtlarının düzeni ve biçimi konusunda katı kurallar uygulanmaktadır. Muhasebe ve kayıt açısından dikkat edilmesi gereken hususlar;

- KDV Yasasında belirtilen açıklama ayrıntılarıyla faturaların hazırlanması,
- Alıcının uygun imzası, doğruluğu ve mutabakatını gösterir elektronik faturalar,
- Hesap ve kayıtların en az 8 yıl tutulması,
- Tedarik zamanı KDV kurallarına göre mal veya hizmetler için müşterilerin doğru faturalandırılması,
- Kredi notlarının ve diğer düzeltmelerin işlenmesi,
- Onaylanmış döviz kurlarının kullanılması,
- Elektronik faturalar dahil fatura gereksinimleri,
- Döviz raporlama, oranlar ve çeviri,
- AB satışlarının ve AB dışına ihracatın gerçekleştirilmesi için gerekli belgeler,
- Geçmiş iadelerdeki hataları düzeltme.

Polonya'da KDV Oranları

Oran	Türü	Mal ve Hizmetler
23%	Standart	Diğer bütün vergilendirilebilir mal ve hizmetler
8%	Azaltılmış	Belli başlı gıda maddeleri; su; eczacılık ürünleri; engelliler için medikal ekipman; çocuk arabası koltukları; bebek bezleri; yurtiçi yolcu taşımacılığı; yurtiçi su yolları veya karayolları ile yapılan yurtiçi ve yurtdışı yolcu taşımacılığı; gazeteler ve dergiler; kültürel faaliyetler ve eğlence parklarına giriş; bazı ücretli TV/kablo TV; yazarlar ve kompozitörler; sosyal barınma evleri; özel mülklerde bazı renovasyon ve tamirat; bazı tarım ürünleri tedariki; otel geceleme; restoranlar (alkol ve belli bazı içecekleri satanlar hariç); spor faaliyetlerine katılım; levazımat ve krematoryum hizmetleri; atık toplama hizmetleri; bisikletlerin küçük tamir ve bakımları, ayakkabılar ve deri ürünleri, giyim ve ev tekstili; saç bakım; havai fişek; bazı sipariş gıdalar; sadece restoran hizmetleri veren bar ve kafeler; dekorasyon amaçlı veya gıda üretimi (%5 seviyede) için kesilmiş çiçek ve bitkiler; inşaat işleri; atık su temizleme ve arıtma
5%	Azaltılmış	Bazı gıda maddeleri; bazı meyve suları; bazı kitaplar ve uzmanlık alanı olan surely yayınlar (e-kitaplar dahil); bazı tarımsal ürünler; Yolcu taşımacılığında yolculuk sırasında verilen bazı gıdalar
0%	Vergi Dışı	Şehirler arası veya uluslararası yolcu taşımacılığı (yurtiçi su yolları ve karayolları hariç), finans; posta hizmetleri

Pandeminin etkisiyle birlikte artan enerji fiyatları ve tedarik sıkıntıları üretim süreçlerini olumsuz etkilemiş ve Polonya genelinde 2021 yılında enflasyonist baskı ortaya çıkmıştır. Enflasyonla mücadele kapsamında Polonya hükümeti AB Komisyonu'ndan izin alarak temel gıda ürünlerindeki KDV oranı %0'a, akaryakıttaki KDV oranı %8'e, ısınmaya yönelik yakıtta KDV oranı %5'e indirilmiştir. Söz konusu uygulamanın 2022 yılı sonuna kadar devam etmesi beklenmektedir.

Sosyal Güvenlik

Polonya'da işçinin sosyal sigorta kurumuna (ZUS) ödeyeceği oran, iş kazasına bağlı olmak üzere brüt maaşının %17-%20 arasında değişmektedir. İşverenin ödeyeceği oran ise temel olarak %19,52'dir. Bunun yanı sıra, iş görememezlik, hastalık ve iş kazası gibi unsurlar için ise ilave olarak %12 tahsil edilmektedir.

2021 yılında yeni vergi düzenlemesiyle birlikte yıllık 30 bin Zloty'e kadar olan gelirler vergiden muaf tutulmuştur. Bunun yanı sıra, 120 bin Zloty'e kadar %17, 120 bin üzeri gelirlerde ise %32 gelir vergisi uygulaması bulunmaktadır.

C) Geçici Oturma ve Çalışma İzinleri

Polonya'da geçici oturma ve çalışma izinleri, 12 Aralık 2013 tarihli Yabancılar Yasasına (114 ve 126. Maddeleri) göre düzenlenmektedir.

Polonya sınırları içerisinde 3 aydan fazla ülkede kalmasını gerektirecek şartları taşıyan işgücüne katılacak ve katılmaya devam edecek yabancılar ve hisselerine veya hisse senetlerine sahip olmadığı bir anonim veya limited şirkette yönetim kurulu üyeliği yapacak, görevine devam edecek yabancılara 3 aydan 3 yıla kadar geçici oturma izni verilebilmektedir. Geçici oturma ve çalışma izinleri uzatılması mümkün olmamaktadır, süre bitiminde tekrar başvurulması gerekmektedir.

Geçici oturma ve çalışma iznine **başvuramayacak yabancılar:**

- Polonya sınırları dışında ikamet eden bir işveren tarafından görevlendirilen çalışanlar,
- Bazı kategorilerdeki gerçek kişilerin ülkeye girişini ve geçici ikametini kolaylaştırmaya yönelik uluslararası anlaşmalarda öngörülen yükümlülükler temelinde Polonya topraklarında ikamet eden, ticari işlem ve yatırım faaliyetleri yürüten, mevsimlik iş yapan kişiler,
- Turizm veya aile ziyareti amacıyla alınan bir vizeye dayanarak Polonya sınırları içinde ikamet eden veya
- Schengen bölgesindeki başka bir ülke tarafından verilen bir vizeye dayanarak, turizm amacıyla veya aile ziyareti amacıyla Polonya sınırları içinde ikamet eden yabancılar geçici oturma ve çalışma iznine başvuramamaktadır.

Geçici çalışma ve oturma izni başvuruları yabancıların ikamet ettiği yerin bağlı olduğu Voyvodalık ofisine yapılmaktadır. Örneğin, yabancı Varşova'da ikamet ediyorsa, başvurunun Mazowieckie Voyvodalık Ofisine yapılması gerekmektedir.

Başvurularda 440 PLN damga vergisi, 50 PLN oturma kartı düzenleme ücreti alınmaktadır. Üst düzey yönetici ve yönetim kurulu üyesi kategorisinde başvurularda ise 340 PLN ve 50 PLN oturma kartı düzenleme ücreti alınmaktadır.

Başvuru için gerekli belgelere yönelik olarak Polonya Yabancılar Ofisinin (<https://udsc.gov.pl/en/cudzoziemcy/obywatele-panstw-trzecich/chce-przedluzyc-swoj-pobyt-w-polsce/zezwozenie-na-pobyt-czasowy/praca/jednolite-zezwozenie-na-pobyt-i-prace/>) websitesinin ziyaret edilmesinde fayda görülmektedir.

Başvurular 1-3 ay içerisinde sonuçlanmaktadır. Pandemi döneminden bu yana dönüşümlü çalışma ve kısıtlı personel nedeniyle işlemler daha da uzun sürmektedir.

Polonya sınırları içinde geçici oturma izni alan kişilerin seyahat belgesi ile birlikte vizeye gerek kalmadan sınırı çoklu geçiş hakkı bulunmaktadır. Çalışma ve oturma izninde yer alan işverenin/hizmet edilen firmanın değişmesi durumunda tekrar izin başvurusu yapılması gerekmektedir.

İzin başvurusu reddilen veya iptal edilen kişilerin 30 gün içerisinde Polonya topraklarından ayrılması gerekmektedir.

Kaynak: T.C. Varşova Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği